

tueerde Ker-
p geen zorg
neologie. Met
id niet eens;
sophische in-
versiteitsidee,
re faculteiten
beheerschen
het object
Kosmos. God
bel van Zijn
ik herinnerd,
die mij wil-
npotent was,
dste het be-
behandelen;
aan te bran-
bij zijn leest

ik ook onder
oorie te aan-
aar belijdenis
ingen en in-
als zou deze
lden, de wet
onverschoon-
Middelburg,
l, de Heilige
d heeft doen
recht die de
aanklacht
elegend is.
nogen hand-
mogen ver-
moet zij niet
ten heeft tot
leer zulver
toen de Ge-
te op gaf, om
t, en de ver-
nigingen en
verantwoor-
gezegd: „de
a riek naar
le met haar
ouw geweest
om althans
r midden ge-
eere en de
zij wel haar
formuleeren
stantie onder
toet de logi-
n bij de we-
llige Schrift
grootmaking

et licht der
lijke weder-
en veridia-
als zou het
realiteit zijn,
urlijke waar-
reken of het
n misvormd
niets zou te
eze, eenmaal
erik niet be-
m te zeggen
wen geleerd
e neerliggen,
zondaren za-
het geloof
verkondigers
wie Hij wil
(11, 12)?
wil nog vra-
gesteld heeft,
werkelijkheid
tegen en af-
e Kerkelijke
rom kon het
uitvluchten
Het betreft
rschil in ac-
rtas prophe-

ls 1892 mee-
emaakte Ge-
de voorgdij
geoeft is,
aking te be-
oo druk ge-
nsche philo-
le zich geen
r's construc-
wij, vergeet-
dat de „we-
aangedien-
ed geoeftend

neerder aan-
van de van-
in de Schrift
het denkend
vel doen blij-
r luide van,
heil gebracht
ylus,
kt heeft van
ertuiging fu-
licht houden,
de eenheid
an heeft. Zij
der overheid
niet door de
wijzen. Laat
de Christe-
dat een Sy-

node eens schuld beleden heeft over een fout die zij
begaan had. Het is aandoenlijk dat te lezen in de Han-
delingen van de Synode van 1840. Moge ook de Kerk
van heden, die buiten Schrift en Belijdenis bedingen vast-
gesteld heeft, hare fouten inzien, en laat de Kerk der vrij-
making zich wachten weer in diezelfde fout te vervallen.

Ermelo.

J. BOSCH.

Tot zoover de Bosch. En daar staan we nu. Wil ik op
zijn op prijs gestelden brief met zooveel aandacht, als de
zaak verdient, antwoorden, dan moet dat antwoord zóó
breed worden, dat het bestek van dezen brief uit het
oog verloren wordt. En dan: het karakter van onze
briefwisseling brengt mee, en dat vindt de redactie ook,
dat we in deze rubriek geen vervolgartikelen gaan ge-
ven. Daarom hebben de redactie en ik er dit op gevon-
den: de beantwoording van dezen brief wordt overge-
laten aan den voorzorg der rubriek Kerkelijk Leven.
Kijk daar dus maar in; dat lijkt me trouwens wel goed
in 't algemeen voor jou. Sterkte, als altijd je

ADOLPHUS VENATOR.

Naschrift van de redactie: Best, maar dan beginnen
we volgende week. K. S.

GRONINGER Brieven

Amice frater,

Men heeft gezegd, dat de Partij van den arbeid zeer
werd teleurgesteld door het feit, dat zij bij den jong-
sten stembusstrijd niet, als naar haar verwachting,
de sterkste politieke partij in het parlement werd.

Zelfs zouden er onder haar geweest zijn, die hoop-
ten de meerderheid daar te veroveren. Zij daalde ech-
ter nu beneden de dertig leden en de roomschen be-
hielden de overhand.

Deze teleurstelling is niet ondenkbaar. Want deze
mensen leven bij wat men wel ideologieën noemt, en
deze zijn menigmaal gelijk aan illusies.

Wij moeten ons echter in de kracht van deze poli-
tieke partij, gesteund door een machtige vakorgani-
satie, niet vergissen.

Zij blijft sterk in het parlement en in het land niet
door haar wezenlijke kracht, maar door haar onmacht.
Dit lijkt een paradox, maar het is dit niet.

Zij is sterk nog door haar aantal, maar veel meer
door den onwil bij ons volk, om de eischen van het
heden te zien en er zich naar te gedragen. Zoodat ons
volk met vreugd ziet naar de luchtspiegelingen, die
het voortdurend worden voorgehouden. Ook veelal
het zich nog noemend christenvolk.

Voorts is zij sterk, omdat haar karakter zelfs door
de a.r. partijleiders niet wordt gezien; door hen, die
zich gaarne nog calvinisten noemen. Men meent dan,
dat de socialist in de partij van den arbeid veran-
derd zijn, en over gezag en vrijheid en recht ongeveer
oordeelen als de antirevolutionair van ouds.

Dat is wat wij het succes zouden kunnen noemen
van die z.g.n. doorbraak, de doorbraak der antithese,
die in waarheid heel den politiek kamp in Europa
blijft beheerschen. Zooals overal elders.

Deze vergissing is niet nieuw. Zij was er zeer sterk
in 1789.

Wij kunnen haar constateeren bij den zoon van de
reformatie in Frankrijk, drager van een beroemden
reformatorischen naam: Rabaut de St. Etienne. Hij
meende met de humanisten, de girondijnen der ach-
tiende eeuw, te kunnen meegaan en van hen de vrij-
heid der protestantsche kerk te kunnen verwachten.
Hij vertrouwde op de schoone taal van een Vergnaud
of madame de Roland. En werd met die beiden het
slachtoffer van Robespierre's consequentie.

Vele calvinisten van dezen tijd gelijken op dien Ra-
baut of, om naar het midden der vorige eeuw te gaan,
op een de Pressensé, die de schoone taal van een La-
martine niet kon weerstaan. De man der revolutie
van 1848. Robespierre's leer in Lamartine's taal, zoo
als Da Costa het zong. De pantheïst, die verleidelijker
was dan de deïst van een halve eeuw te voren.

Nu ik toch den naam van Lamartine noem, mag ik
herinneren aan diens buitengemeen leerzame studie
over de girondijnen der Fransche revolutie, de partij
van den arbeid van dien dag.

En dan haal ik twee treffende zinnen uit zijn groo-
te werk aan, als hij in het zesde en laatste deel nog
eens de girondijnen in zijn dichterlijke proza teekent.

Hij is hun doen van dag tot dag nauwkeurig nage-
gaan. Hij heeft hen geroemd als de grootste mannen,
die de wereldhistorie ooit kon wijzen.

Nooit, dus zegt hij, was er zulk een gezelschap man-
nen vergaderd als in de constituant van dien dag, het
parlement der revolutie. Welk een verzameling van
meest jonge mannen zoo van tusschen de twintig en
dertig jaar, met zooveel genialiteit.

Nimmer werd zoo schoon gesproken. Nooit steeg
het idealisme bij den mensch zoo hoog. En die idealen
waren allemaal volkomen juist, naar Lamartine ge-
tuigt. Alleen — de menschen die ze tot werkelijkheid
wildan maken, deugden niet. De idealist sprak, de mis-
dadiger handelde.

Het ideaal der Revolutie was onaantastbaar schoon
en zou dit de eeuwen door blijven. Maar de menschen,
die het toepasten, deugden niet. En de girondijnen
hadden wel macht tot spreken, maar konden niet re-
geeren. Zoo constateert hij dan hun zwakheid.

Hij zegt: la tête craignait le bras, le bras craignait
la tête.

De Franschman zegt in deze uitdrukking a.r.m., als
wij zeggen h.a.n.d. Dus: het hoofd vreesde de hand,
de hand vreesde het hoofd. Het komt op hetzelfde
neer.

Welnu — dat is de partij van den arbeid. Laat ons
maar eens goed luisteren naar wat op het Rotter-
damsche congres werd toegejuicht. En waaromtrent
men het eens werd ook.

Men weet zeer goed, dat thans harde maatregelen
noodig zijn. Dat zegt minister Drees, dat verklaart
ook minister Liefstink. Deze ministers stelden zelfs
een program van harde maatregelen op.

Het is met de hooge sprongen gedaan.
Het hoofd is knap genoeg om zulk een program
saam te stellen.

Om te weten wat er wezenlijk moet gebeuren. Maar
— de hand durft niet.

Het hoofd vreesde de hand, als de partij ook minis-
ters leveren moet. En de hand heeft dan moeite met
het hoofd.

Daarom zei men op het congres: de ministers moe-
ten regeren en harde maatregelen nemen. Maar de
partij blijft tegenover die ministers zelfstandig, blijft
flink van zich afspreken en houdt zich dus buiten de
verantwoordelijkheid. Daar komt al dat gepraat op
neer.

En dan hoopt men allicht dat anderen zullen voor-
stemmen, zoodat de maatregelen toch doorgaan.

Bij de stembus kan men dan zeggen: wij waren er
tegen en spraken er tegen en stemden er tegen.

Het is de zwakheid van vele andere politici, die
vreezen voor de kiezer..... En de socialist ziet altijd
achter zich den grijnzenden communist.

Hij moet ook het machtige vakverbond te vriend
houden. Want daar dreigde men reeds. De vakbond-
leiders zijn ook al de menschen, die alleen leiden kun-
nen, als zij volgen, en dan maar liefst voorman loopen,
opgestuwd inplaats van te stuwen. Men zet dan, zoo-
als in 1918 een socialistischen wethouder zei, het ver-
stand op zij.

Wat zulke leiders beteekenen kan ons den loop der
Fransche revolutie op elk der bladzijden harer histo-
rie leeren.

En dat zal ook onze tijd ons doen zien, als het ook
door de a.r. leiders geprezen federalistisch West Euro-
pa tot stand mocht komen onder leiding van de mo-
derne girondijnen. Zij zullen groote woorden spreken
tegen den communist, maar deze weet precies wat
zulks beteekent: het hoofd vreesde de hand, de hand
vreesde het hoofd. Men is krachtig in het woord, geni-
aal in het spreken.

Maar nu kom ik tot de tweede uitdrukking van
Lamartine.

Hij zegt: tout perissant entre les mains de ces hom-
mes de paroles. Let wel: paroles, meervoud. Want wij
vertalen de bekende uitdrukking: „homme de parole”
als: een man van zijn woord.

Maar hier is het: mannen van woorden. En meer
niet.

En daarom zegt Lamartine: alles ging te gronde
in de handen van deze mannen van woorden.

Hij bedoelt: machtig in woorden, onmachtig in de
daad.

En de historie heeft ons de juistheid hiervan doen
zien.

De girondijnen konden spreken, regeren konden zij
niet, durfden zij niet, in hun vergaderingen omringd
door het schreeuwende volk. Zij waren onmachtig te-
gen een Marat en een Danton en een Robespierre.

Zij verzekeerden den armen Lodewijk XVI, dat hij
eerst waarlijk koning zou zijn, als hij zijn hand zette
onder de grondwet, die het volk soeverein noemde. Bij
elken stap, die voor dien armen vorst een wijken was,
juichten zij hem toe en het Parijsche gepeupel juichte
mee. Zij verzetten zich in het woord tegen de terecht-
stelling van den koning, maar toen puntje bij paaltje
kwam, zeiden zij met een brok in de keel, de een na
den ander: la mort. De dood. En voorts was er nimmer
ernstige weerstand tegen al de gruwelen, die volgden,
tot zij zelve naar de guillotine werden geleid. O vrijheid!
riep madame de Roland, die juichte, toen de koning en
de koningin naar het schavot werden geleid, o vrijheid,
welke misdaden begaat men in uw naam. Maar toen stond
de beul klaar om haar eigen hoofd te laten rollen.

Wee den vorsten, die op de woorden der girondij-
nen van dezen dag vertrouwen.

Alles gaat te gronde tusschen de handen van de
mannen van louter woorden. Laat ons maar eens den-
ken aan hetgeen in Tsjecho-Slowakije of Hongarije of
Roemenië gebeurde.

Waar bleven de Scheidemanns, toen Hitler tegen-
over hen stond?

Waar staan nu de Fierlingers, als een Gottwald
Stalin roept?

Waar zullen de mannen van de partij van den arbeid
zijn, nu er harde maatregelen noodig worden tot be-
houd van ons volk, dat juist door hun beleid zijn
Indië verloor en nu het gevaar der ellendige inflatie
ziet dreigen? Waar de roomschen?

Het hoofd vreesde de hand, en de hand vreesde het
hoofd.

En alles loopt gevaar te gronde te gaan, wat in
hun handen valt.

En nu is 't toch wel zeer merkwaardig, dat zelfs de
a.r. leiders, als zij het over West Europa hebben, ook
al betrouwen willen stellen op de woorden van de gi-

ronddijnen van dezen dag, den humanist en den socia-
list. Men kan er mee praten, maar valt in hetzelfde
oordeel. Het gevaar voor West Europa ligt niet aller-
eerst achter, het ligt voor het ijzeren gordijn.

In de luchtspiegelingen, waarvan Groen van Prin-
sterer profeteerde:

Wij moeten echter met groote zorg constateeren, dat
zelfs velen in de vrijgemaakte kerken dit nog niet
verstaan.

Men vreesde de reformatie en roept: moet dan alles
stuk?

Men neemt dan aan, dat de kerk des Heeren de organi-
satie, politiek en sociaal, kwaad zal doen. Maar de
zaak staat geheel anders.

Het zijn de organisaties, die afgoden van dezen dag,
die de trouw der kerk bedreigen.

Getuig zooveel als gij wilt voor de Reformatie van
gansch het leven, maar blijf af van de politieke par-
tij, zeg geen woord van critiek tegen de sociale bon-
den. Houd precies op waar onze bouwsels beginnen.
Zeg van de kerk wat gij wilt, uit tegen haar de zwaar-
ste critiek, wees daarin met niets content, het is alles
goed.

En haar noemen de ware kerk? Uw kerk de ware
kerk? Welk een hoogmoed. Echter — de politieke
partij, de sociale organisatie, die zijn onaantastbaar.
Daar moet gij afblijven, want dat hindert ons maar
in onze geliefkoosde acties. En dan komen de „Roe-
pers” en de „Contacten”.

Maar ik vraag, als de bediening van het Woord Gods
in trouw aan de goede belijdenis, vanaf den kansel of
in het huisbezoek, zou gaan zwijgen, om alleen geza-
pig te keuvelen over de „geestelijke dingen”, die het
gemoed zoo streelen en niemand raken in de consciën-
tie, wat moet er dan van ons arme volk worden, wat
van de kerk des Heeren hier te lande? God de Heere
kan haar ook uit ons volk wegnemen.

De Koning der kerk vraagt gehoorzaamheid en dat
wij de teekenen des tijds zullen verstaan, niet voor
mensen zullen vreezen, alleen op Hem ons betrou-
wen zullen stellen. Die ons getrouw wil maken in Zijn
dienst. Geve de Heere dit U en mij.

Met hartelijke groeten en heilbiede, uw toegenegen
MARNIX.

KERKNIEUWS

(Om tijd en onnoodige moeite te besparen, verzoekt
de Redactie berichtjes voor deze rubriek rechtstreeks
naar de administratie in Goes te zenden.)

B e d a n k t voor:

Meppel, H. Amelink te Langerak.

Zaandam, J. v. d. Haagen te Uirum.

— KORT VERSLAG van de vergadering van Zendings-
deputaten op Donderdag 8 Maart 1951 te Zwolle.

Na opening van de vergadering door den Voormitter en
de vaststelling van de notulen der vorige vergadering wordt
aan de orde gesteld:

1. Een brief van de H. de Cockstichting. Zij vraagt dé-
charge van haar exploitatie-rekening inzake het Zendings-
blad. Deze exploitatie tot Sept. 1950 wordt goedgekeurd.
De Stichting stelt verder voor: haar de verzorging van
het uiterlijk en de materiele zijde van „de Geopende Deur”
geheel toe te vertrouwen; eventuele winst zal ook in de
toekomst in de zendingskas gestort worden, terwijl een be-
paald percentage aan de Stichting zal verblijven ter dek-
king van de risico's en voor te maken geregelde onkosten
ten bate van het blad. Over deze zaak, zoo wordt besloten,
zal eerst nader overleg met de Stichting plaats hebben.
Voor dit overleg worden aangewezen de brs Ds Keuning,
Mr Meulink en Olthoff.

Bij de redactie van „de Geopende Deur” zal aangedron-
gen worden op regelmatigere verschijning van het blad.

2. Met de afgevaardigden van de Kerk van Zwolle wor-
den de volgende zaken behandeld:

a. de regeling van de salarissen van den benoemden
onderwijzer, br Van Egmond, en van de goeroe's en hulp-
goeroe's op O-Soemba wordt besproken en goedgekeurd;
over enkele niet geheel duidelijke punten t.a.v. de salaris-
sen der goeroe's zullen op O-Soemba nadere inlichtingen
worden gevraagd;

b. de afgevaardigden deelen mee, dat de kerkeraad van
Zwolle de mogelijkheid van de vervulling der vacature-
Ds van Ommen overweegt;

c. de kerkeraad zou graag willen, dat de kwestie van
de zgn. „aflopende zendingszaak op Soemba” met hem
door Deputaten op een kerkeraadsvergadering doorge-
sproken werd; dit wordt hem toegezegd

3. Met de afgevaardigden van de kerk van Drachten
wordt besproken:

a. de begroting voor de jaren 1952 e.v., door Drach-
ten in te dienen bij de e.k. Generale Synode; deze wordt,
nadat eenige wijzigingen zijn aangebracht, goedgekeurd;

b. het vertrek van Mevr. Agema en haar kinderen;
goedgevonden wordt, dat zij in Mei a.s. scheep gaat naar
W-Borneo.

4. Ingekomen is een brief van den kerkeraad van Zwol-
le inzake de event. uitnodiging van afgevaardigden van
de kerken op O-Soemba voor de e.k. Gen. Synode.

Deze kerken hadden aan de roepende kerk van Kam-
pen verzocht haar zulk een uitnodiging te doen toeko-
men. Kampen antwoordde voorloopig: dat deze kerken
blijkbaar gerekend worden tot de kerken, die met de
onze in correspondentie staan en dus niet een „gewone”
uitnodiging kunnen ontvangen. Zwolle meent, dat deze
woorden de kerkrechtelijke verhouding tot de kerken op
O-Soemba niet juist weergeven, maar weet niet hoe die
verhouding wel omschreven moet worden. Daarom legt
Zwolle aan Deputaten de vraag voor: hoe naar hun meen-
ing kerkrechtelijk de verhouding is tusschen die ker-
ken en de onze.